

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Донецький національний університет
економіки і торгівлі
імені Михайла Туган-Барановського

Кафедра гуманітарних і правових дисциплін

Ю.К. Власенко

ПОЛІТИЧНІ ІНСТИТУТИ ТА ПРОЦЕСИ

Методичні рекомендації для вивчення дисципліни

Кривий Ріг
2017

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Донецький національний університет економіки і торгівлі
імені Михайла Туган-Барановського

Кафедра гуманітарних і правових дисциплін

Ю.К. Власенко

ПОЛІТИЧНІ ІНСТИТУТИ ТА ПРОЦЕСИ

Методичні рекомендації для вивчення дисципліни

Затверджено на засіданні
кафедри гуманітарних і правових
дисциплін
Протокол № 12
від “25” червня 2017 р.

Схвалено навчально-методичною
радою ДонНУЕТ
Протокол № 9
від “30” червня 2017 р.

Кривий Ріг
2017

УДК 371.9

П 58

Рецензенти:

І.В. Шульженко - кандидат юридичних наук, доцент

Д.П. Шапран - кандидат філологічних наук, доцент

Власенко, Ю.К.

В 60 Методичні рекомендації для вивчення дисципліни «Політичні інститути та процеси» для студентів денної форми навчання [Текст] / Ю.К. Власенко; М-во освіти і науки України, Донец. нац. ун-т економіки і торгівлі ім. М. Туган-Барановського, Каф. гуманіт. і прав. дисц. – Кривий Ріг: [ДонНУЕТ], 2017. – 76 с.

Дане видання містить в собі методичні рекомендації з вивчення дисципліни «Політичні інститути та процеси», плани семінарських занять, завдання для самостійної роботи студентів, перелік рекомендованої літератури та інформаційних ресурсів. У першій частині представлена структура дисципліни, мета і завдання її вивчення, а також методи навчання, оцінювання і розподілу балів. У другій частині наведено плани занять, питання і завдання з кожної теми дисципліни. Третя частина присвячена організації самостійної роботи студентів та завданням для самостійної підготовки.

УДК 371.9

© Ю.К. Власенко, 2017

© Донецький національний
університет економіки і торгівлі
імені

Михайла Туган-Барановського, 2017

ЗМІСТ

ВСТУП	5
ЧАСТИНА 1. МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ З ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ «ПОЛІТИЧНІ ІНСТИТУТИ ТА ПРОЦЕСИ»	6
ЧАСТИНА 2. МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ З ПІДГОТОВКИ ДО СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ	16
Змістовий модуль 1. Теоретичні засади формування політичних інститутів і процесів	17
Змістовий модуль 2. Аналіз політичних інститутів і процесів	21
ЧАСТИНА 3. МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ З ОРГАНІЗАЦІЇ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ	25
Змістовий модуль 1. Теоретичні засади формування політичних інститутів і процесів	26
Змістовий модуль 2. Аналіз політичних інститутів і процесів	52

ВСТУП

Політичне життя суспільства як предмет вивчення є актуальним вже давно. Актуальність її вивчення обумовлена фундаментальним значенням політичної сфери життєдіяльності суспільства в цілому, з одного боку, та включенням людини у суспільне життя від народження, з іншого, оскільки політика взаємодіє з усіма сферами життєдіяльності суспільства. Такий загальний та всеохоплюючий характер політичної науки обумовлює потребу її включення до переліку фундаментальних дисциплін, які формують та розширюють світогляд майбутніх фахівців економічної сфери.

Метою викладання навчальної дисципліни є формування теоретико-методологічної бази у студентів, компетентностей щодо застосування системного та проблемно-критичного підходу до осмислення сучасних тенденцій функціонування та розвитку політичного життя України та світу.

В результаті вивчення дисципліни студенти повинні набути такі **професійні компетенції**:

знання і розуміння:

ідей та теорій суспільно-політичної думки світу та України
 основних напрямів ідеологічних течій
 сутності та основних функцій політичної системи суспільства
 основних тенденцій та закономірностей розвитку політичних систем сучасних країн

застосування знань і розуміння:

уміння аналізувати соціально-політичні, економічні та ін. проблеми в сучасних умовах в країні та світі

уміння визначати фактори, які впливають на формування та розвиток політики держави

уміння аналізувати сучасну міжнародну політику та інтерпретувати її вплив на ситуацію в Україні

уміння визначати пріоритетні напрями розвитку державної політики у нестабільних умовах державної ситуації в країні

уміння проводити науково-дослідницьку роботу, інтерпретувати одержані результати та звітувати про них

володіння методами оцінки ефективності державної політики

формування суджень:

здатність аналізувати фактори соціально-політичних та економічних змін на міжнародній арені та всередині країни

здатність оцінювати стан соціально-політичних процесів в Україні та світі

здатність дати об'єктивну оцінку виваженості та ефективності прийнятого політичного рішення

здатність критично осмислювати інформаційні потоки соціально-політичної проблематики з каналів ЗМІ

здатність оцінювати переваги та недоліки стратегії розвитку української держави за різними сферами діяльності.

ЧАСТИНА 1.
МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ З ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика дисципліни	
	денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів - 6	Виїркова дисципліна Циклу професійної підготовки	
Загальна кількість годин – 180	Семестр	
	2-й	-
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 3,3 самостійної роботи студента – 6,6	Лекції	
	24 год.	-
	Практичні, семінарські	
	36 год.	-
	Лабораторні	
	-	-
	Самостійна робота	
	120 год.	-
Вид контролю: залік		

2. Ціль та завдання навчальної дисципліни

Мета – формування у студентів професійних компетентностей щодо їхнього вміння самостійно аналізувати суть політичних явищ і процесів та приймати виважені рішення, що сприятимуть подальшій демократизації українського суспільства, інтеграції його в світове співтовариство.

Завдання – засвоєння основних принципів формування сучасної політичної системи, обґрунтування актуальних політичних проблем; формування компетентностей щодо самостійного критичного аналізу політичних процесів та оцінки їх впливу на політичні рішення.

3. Структура дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин									
	денна форма					заочна форма				
	усього	у тому числі				усього	у тому числі			
		л	п	лаб.	сам. робота		л	п	лаб.	сам. робота
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Змістовий модуль 1. Теоретичні засади формування політичних інститутів і процесів										
Тема 1. Влада і громадянське суспільство: проблема взаємодії	18	2	4		12					
Тема 2. Розвиток демократії та становлення громадянського суспільства в сучасній Україні	18	2	4		12					
Тема 3. Політичні системи	18	12	4		12					
Тема 4. Політичний режим	19	2	4		13					
Тема 5. Тенденції та інституціональні форми глобалізації, їх вплив на процеси в Україні	21	2	4		15					
Разом за змістовим модулем 1	96	12	20		64					
Змістовий модуль 2. Аналіз політичних інститутів і процесів										
Тема 6. Аналіз рівня стабільності політичної системи в сучасній Україні	19	2	4		13					
Тема 7. Політичний процес	19	2	4		13					
Тема 8. Політичний менеджмент та політичний маркетинг	23	4	4		15					
Тема 9. Практичний політичний аналіз	23	4	4		15					

Разом за 2 модуль	84	12	16		56					
Усього	180	24	36		120					

4. Теми семінарських/практичних/лабораторних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Семінар - розгорнута бесіда Влада і громадянське суспільство: проблема взаємодії	4
2	Семінар - дискусія Розвиток демократії та становлення громадянського суспільства в сучасній Україні	4
3	Семінар запитань та відповідей Політичні системи	4
4	Семінар запитань та відповідей Політичний режим	4
5	Семінар - дискусія Тенденції до змін сучасних політичних систем	4
6	Семінар - розгорнута бесіда Аналіз рівня стабільності політичної системи в сучасній Україні	4
7	Семінар - дискусія Політичний процес	4
8	Семінар запитань та відповідей Політичний менеджмент та політичний маркетинг	4
9	Семінар - дискусія Практичний політичний аналіз	4

5. Індивідуальні завдання

1. Огляд періодичної та монографічної літератури.
2. Підготовка та захист словника з дисципліни.
3. Підготовка рефератів, доповідей та статей за обраною темою.
4. Підготовка тез доповідей з метою виступу на університетських, всеукраїнських та міжнародних семінарах та конференціях.

6. Обсяги, зміст та засоби діагностики самостійної роботи

Тема	Кількість годин самостійної роботи	Зміст самостійної роботи	Засоби діагностики
Змістовий модуль 1. Теоретичні засади формування політичних інститутів і процесів			
Семінар - розгорнута бесіда Влада і громадянське суспільство: проблема	12	1. Опрацювання конспекту лекцій та рекомендованої літератури для обговорення питань: Влада як явище суспільного життя. Сутність політичної влади та її визначення в нормативно-формалістичній, органістичній, суб'єктно-психологічній, індивідуально-соціологічній та марксистській концепціях. Складові державної влади: законодавча, виконавча, судова, їх взаємодія. Форми та механізми політичної влади: панування, політичне	Усне та письмове опитування, письмове індивідуальне тестування, спостереження

взаємодії		керівництво, управління. Поділ форм політичної влади за критерієм головного суб'єкта правління: монархія, тиранія, аристократія, олігархія, демократія. Функції механізму політичної влади: інтегративна, регулятивна, мотиваційна, стабілізуюча. Джерела: основна [1-4]; додаткова [5; 8; 9; 11]. 2. Самотестування 3. Розв'язати запропоновані керівником курсу ситуаційні завдання.	ння за участю в дискусії, оцінювання доповіді
Семінар - дискусія Розвиток демократії та становлення громадянського суспільства в сучасній Україні	12	1. Опрацювання конспекту лекцій та рекомендованої літератури для обговорення питань: Становлення і розвиток демократії в сучасній Україні; Здобутки демократії в Україні; Прорахунки демократії в Україні; Шляхи вирішення проблеми щодо розвитку демократії в Україні. Джерела: основна [1-4]; додаткова [5; 8; 9; 11; 12; 15]. 2. Самотестування 3. Розв'язати запропоновані керівником курсу ситуаційні завдання.	Усне та письмове опитування, письмове індивідуальне тестування, спостереження за участю в дискусії, оцінювання доповіді
Семінар запитань та відповідей Політичні системи	12	1. Опрацювання конспекту лекцій та рекомендованої літератури для обговорення питань: Поняття "політична система суспільства". Політична система як механізм влади та фактор стабілізації і розвитку суспільного життя. Характерні риси політичної системи суспільства. Типологія політичних систем. Системоутворюючі засади та основні функції політичних систем. Основні фактори ефективності політичної системи. Структурні елементи політичної системи, її інституційна, інформаційно-комунікаційна, нормативно-регулятивні складові. Джерела: основна [1-4]; додаткова [5; 12; 16; 17]. 2. Самотестування 3. Розв'язати запропоновані керівником курсу ситуаційні завдання.	Усне та письмове опитування, письмове індивідуальне тестування, спостереження за участю в дискусії, оцінювання доповіді
Семінар запитань та відповідей Політичний режим	13	1. Опрацювання конспекту лекцій та рекомендованої літератури для обговорення питань: Поняття "політичний режим" та параметри його визначення. Форма політичного (державного) режиму як безпосередній засіб реалізації державної влади. Види політичного режиму: демократичний та недемократичний. Основні признаки демократичного режиму. Особливості та відмінності авторитарного та тоталітарного режиму. Типологія політичного режиму. Джерела: основна [1-4]; додаткова [5; 8; 9; 11; 12; 16; 20]. 2. Самотестування 3. Розв'язати запропоновані керівником курсу ситуаційні завдання.	Усне та письмове опитування, письмове індивідуальне тестування, спостереження за участю в дискусії, оцінювання доповіді
Семінар - дискусія Тенденції до змін сучасних політичних систем	15	1. Опрацювання конспекту лекцій та рекомендованої літератури для обговорення питань: Світовий політичний процес. Поняття, суб'єкти, закономірності та тенденції до змін світового політичного процесу. Основні концептуальні ідеологічні засади сучасних політичних процесів. Сучасні радикальні ідеології неокомунізму, неофашизму. "Демократичний соціалізм" – ідеологія і практика сучасної соціал-демократії. Ідеологія неоконсерватизму, сучасний аналіз. Неолібералізм як ідейно політична доктрина. Джерела: основна [1-4]; додаткова [5; 8; 9; 11; 12; 16; 20]. 2. Самотестування	Усне та письмове опитування, письмове індивідуальне тестування, спостереження за участю в дискусії,

		3. Розв'язати запропоновані керівником курсу ситуаційні завдання.	оцінювання доповіді
Семінар - розгорнута бесіда Аналіз рівня стабільності політичної системи в сучасній Україні	15	1. Опрацювання конспекту лекцій та рекомендованої літератури для обговорення питань: Фактори стабільності політичної системи в Україні. Показники рівня стабільності політичної системи в сучасній Україні. Напрямки підвищення рівня стабільності політичної системи в сучасній Україні. Методи аналізу рівня стабільності політичної системи. Використання соціологічного, структурно-функціонального, історичного методів політичного аналізу. Джерела: основна [1-4]; додаткова [5-7;10;12-15;17-19]. 2. Самогестування 3. Розв'язати запропоновані керівником курсу ситуаційні завдання.	Усне та письмове опитування, письмове індивідуальне тестування, спостереження за участю в дискусії, оцінювання доповіді
Змістовий модуль 2: Аналіз політичних інститутів і процесів			
Семінар - дискусія Політичний процес	15	1. Опрацювання конспекту лекцій та рекомендованої літератури для обговорення питань: поняття, стадії та типи політичного процесу; Модернізація політичного процесу та його особливості в Україні; Політична участь і політичне функціонування; Специфіка та об'єкти політичної діяльності в сучасних умовах. Джерела: основна [1-4]; додаткова [5-7;19;20]. 2. Самогестування 3. Розв'язати запропоновані керівником курсу ситуаційні завдання.	Усне та письмове опитування, письмове індивідуальне тестування, спостереження за участю в дискусії, оцінювання доповіді
Семінар та запитань та відповідей Політичний менеджмент та політичний маркетинг	15	1. Опрацювання конспекту лекцій та рекомендованої літератури для обговорення питань: Політичний менеджмент: поняття та зміст. Типології політичного управління. Поняття політичного маркетингу та його сутність. Функції політичного маркетингу. Маркетинг органів державної влади. Джерела: основна [1-4]; додаткова [7;11;12;18;20]. 2. Самогестування 3. Розв'язати запропоновані керівником курсу ситуаційні завдання.	Усне та письмове опитування, письмове індивідуальне тестування, спостереження за участю в дискусії, оцінювання доповіді
Семінар - дискусія Практичний політичний аналіз	15	1. Опрацювання конспекту лекцій та рекомендованої літератури для обговорення питань: Методологічні підходи до прикладного політичного аналізу: клієнт-проблемно-орієнтований підхід; гетерогенність концептуально-методологічної бази; інструментальний мультипліцизм; поєднання-емпіричного і нормативного підходів. Методики практичного політичного аналізу (трендовий, ситуаційний). Комбінації методів і процедур для вирішення конкретної задачі, визначення послідовності та їх використання. Методи збору, переробки, і виробництва політичної релятивної інформації. Джерела: основна [1-4]; додаткова [5-7;10;12-15]. 2. Самогестування 3. Розв'язати запропоновані керівником курсу ситуаційні завдання.	Усне та письмове опитування, письмове індивідуальне тестування, спостереження за участю в дискусії, оцінювання доповіді

7. Результати навчання

1	Знання об'єкту, предмету і методу політичної науки, її структуру та функції
2	Знання історії розвитку політичної думки світу та особливостей генези національних політичних шкіл
3	Знання основних світових та вітчизняних політичних шкіл, концепцій і напрямків
4	Знання визначення, походження, структури та механізму функціонування політичної системи, державної влади, партійних систем, сутності політичних інститутів
5	Знання поняття «опозиція» та її ролі в житті суспільства; усвідомлення значення політичної еліти та політичного лідерства в державі
6	Уміння розрізняти політичні відносини і процеси, суб'єкти і об'єкти політики
7	Уміння класифікувати політичні системи і режими, партійні та виборчі системи
8	Уміння аналізувати міжнародні політичні процеси, місце та роль України в сучасному світі
9	Уміння володіти навиками політичної культури та застосовувати політологічні знання у своїй професійній діяльності

8. Форми навчання

Лекції, семінарські заняття, самостійна робота (підготовка презентацій, самостійне опрацювання додаткових питань за наведеним переліком літератури, опрацювання понятійно-категоріального апарату науки, написання наукової статті, підготовка тез до виступу на всеукраїнських та міжнародних конференціях).

9. Методи оцінювання

Залік

10. Розподіл балів, які отримують студенти протягом семестру

Відповідно до системи оцінювання знань студентів ДонНУЕТ, рівень сформованості компетентностей студента оцінюються у випадку проведення заліку 100 балів протягом семестру.

№ теми практичного заняття	Тестові завдання	Задачі. Завдання, кейси	Обговорення теоретичних питань теми	Індивідуальне завдання	ПМК	Сума балів
Модуль 1						

Змістовий модуль 1.						
Тема 1	5		2			7
Тема 2		2		5		7
Тема 3	5		2	5		12
Тема 4		2		5		7
Тема 5	5	2		5	5	17
Разом за 1 модуль	15	6	4	20	5	50
Змістовий модуль 2						
Тема 6	5		2	5		12
Тема 7		4		5		9
Тема 8	5		2	5		12
Тема 9		5		5	7	17
Разом за 2 модуль	10	9	4	20	7	50
Усього	25	15	8	40	12	100

Загальне оцінювання результатів вивчення дисципліни

Для виставлення підсумкової оцінки визначається сума балів, отриманих за результатами складання змістових модулів. Оцінювання здійснюється за допомогою шкали оцінювання загальних результатів вивчення дисципліни (модулю).

ОЦІНКА		
100-бальна шкала	Шкала ECTS	Національна шкала
90-100	A	5, «відмінно»
80-89	B	4, «добре»
75-79	C	
70-74	D	
60-69	E	3, «задовільно»
30-59	FX	2, «незадовільно»
0-29	F	

11. Методичне забезпечення

- Електронний конспект лекцій.
- Методичні вказівки з вивчення дисципліни.
- Навчальна та наукова література

12. Рекомендована література

Основна

1. Нікорич А. В. Політологія. / А. В. Нікорич – НТУ "ХШ", 2001. – 210 с.

2. Піча В. М., Політологія: навч. посібн. / В. М. Піча, Н. М. Хома. – К.–Л., 2010. – 318 с.
3. Політологія / за ред. Й. З. Дзюбка, Х. М. Левківського – К. : Вища школа, 2011. – 326 с.
4. Політологія: Наука про політику / за ред. В. Г. Кременя – К.–Х.: Єдинорог, 2011. – 238 с.

Допоміжна

5. Політична наука: історія дисципліни / Г. Алмонд // Поліс. – 2010. – № 6. – С. 32
6. Амелин В.Н. Социология политики. – М., 1992.
7. Бебик В.Н., Головатий М.Ф., Рехкало В.А. Політична культура сучасної молоді. – К., 1996.
8. Етнонаціональний розвиток України: терміни, визначення, персоналії. – К., 1993.
9. Бебик В. М. Базові засади політології: історія, теорія, методологія, практика / В. М. Бебик. – К., Вища школа, 2000. – 442 с.
10. Загальна й прикладна політологія : навч. посібн. / під загальною редакцією В. І. Жукова, Б. І. Краснова. – М. : МГСУ. изд. "Союз", 2011. – 992 с.
11. Політологія : підручник для вузів / під ред. М. А. Василика. – М. : Юрист, 2001. – 529 с.
12. Політологія / за ред. А. М. Чернія. – К., Вища школа, 2007. – 326 с.

Інформаційні ресурси

13. Новостной портал ЛигаБизнесИнформ [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://liga.net>.
14. Право. Украина. – Режим доступа: <http://www.legal.com.ua/cgi-bin/matrix.cgi/pravo.html>.

15.

ЧАСТИНА 2.

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ З ПІДГОТОВКИ ДО СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ І. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ ПОЛІТИЧНИХ ІНСТИТУТІВ І ПРОЦЕСІВ

ТЕМА 1. ВЛАДА І ГРОМАДЯНСЬКЕ СУСПІЛЬСТВО: ПРОБЛЕМА ВЗАЄМОДІЇ

План заняття:

1. *Понятійний диктант за основними питаннями теми.*
2. *Індивідуальне тестування.*
3. *Розгорнуте обговорення основних положень теми та питань самостійного вивчення:*
 - Поняття громадянського суспільства і його характеристика. Концепція громадянського суспільства в суспільній думці, її генезис і розвиток.
 - Форми, типи громадянського суспільства в теорії і суспільній практиці.
 - Основи, принципи, умови і фактори його становлення і розвитку.
 - Співвідношення правової держави і громадянського суспільства: взаємодія і взаємозв'язок. Механізми захисту прав людини.

Ключові слова: громадянське суспільство, конституціоналізм, держава, правова держава, зрілість громадянського суспільства, конституціоналізм.

ТЕМА 2. РОЗВИТОК ДЕМОКРАТІЇ ТА СТАНОВЛЕННЯ ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА В СУЧАСНІЙ УКРАЇНІ

План заняття:

1. *Понятійний диктант за основними питаннями теми.*
2. *Індивідуальне тестування.*
3. *Розгорнуте обговорення основних положень теми та питань самостійного вивчення:*
 - Становлення і розвиток демократії в сучасній Україні
 - Здобутки демократії в Україні
 - Прорахунки демократії в Україні
 - Шляхи вирішення проблеми щодо розвитку демократії в Україні

Ключові слова: демократія, слабкі/сильні сторони демократії, економічна свобода, плюралізм, політична активність громадян, свобода слова, гуманістична спрямованість, патріотизм, політична культура, політична свідомість громадян, контроль суспільства над політикою, принцип народного суверенітету.

ТЕМА 3. ПОЛІТИЧНІ СИСТЕМИ

План заняття:

1. *Понятійний диктант за основними питаннями теми.*
2. *Індивідуальне тестування.*
3. *Розгорнуте обговорення основних положень теми та питань самостійного вивчення:*
 - Поняття політичної системи.
 - Структура політичної системи.
 - Функції політичної системи.
 - Типологія політичних систем.
 - Політична система України.

Ключові слова: політична система, політичні відносини, засоби масової інформації як елемент політичної системи, політичні цінності та норми, політична свідомість, політична культура.

ТЕМА 4. ПОЛІТИЧНИЙ РЕЖИМ**План заняття:**

1. *Понятійний диктант за основними питаннями теми.*
2. *Індивідуальне тестування.*
3. *Розгорнуте обговорення основних положень теми та питань самостійного вивчення:*
 - Поняття "політичний режим" та параметри його визначення.
 - Форма політичного (державного) режиму як безпосередній засіб реалізації державної влади.
 - Види політичного режиму: демократичний та недемократичний.
 - Основні ознаки демократичного режиму.
 - Особливості та відмінності авторитарного та тоталітарного режиму.
 - Типологія політичного режиму.

Ключові слова: влада, владні відносини, політична влада, державна влада, виконавча влада, законодавча влада, судова влада, ресурси влади, апарат влади, інститути влади, легітимність; політичний режим, тоталітаризм, авторитаризм, теократія, військовий режим, демократія.

ТЕМА 5. ТЕНДЕНЦІЇ ТА ІНСТИТУЦІОНАЛЬНІ ФОРМИ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ, ЇХ ВПЛИВ НА ПРОЦЕСИ В УКРАЇНІ**План заняття:**

1. *Понятійний диктант за основними питаннями теми.*
2. *Індивідуальне тестування.*
3. *Розгорнуте обговорення основних положень теми та питань самостійного*

вивчення:

- Сутність глобалізації. Економічний розвиток як чинник формування інституціональних основ глобалізації.
- Глобалізація та проблеми міжнародної економічної безпеки.
- Глобалізація та соціалізація економічного розвитку.
- Глобалізація як інструмент запровадження ефективних соціальних чинників трансформації національних економічних систем

Ключові слова: глобалізація, соціальна трансформація, трансформація політичної системи, соціальні чинники, міжнародна економічна безпека.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2. АНАЛІЗ ПОЛІТИЧНИХ ІНСТИТУТІВ І ПРОЦЕСІВ

ТЕМА 6. АНАЛІЗ РІВНЯ СТАБІЛЬНОСТІ ПОЛІТИЧНОЇ СИСТЕМИ В СУЧАСНІЙ УКРАЇНІ

План заняття:

1. *Понятійний диктант за основними питаннями теми.*
2. *Індивідуальне тестування.*
3. *Розгорнуте обговорення основних положень теми та питань самостійного вивчення:*
 - Рівень легітимності політичної системи.
 - Забезпечення впливу громадян на формування владних інституцій, підзвітність останніх громадянам.
 - Політична стабільність і відсутність насильства.
 - Оптимальність владної моделі в сенсі розподілу повноважень між гілками влади та між центральними органами влади та органами місцевого самоврядування.
 - Ефективність діяльності уряду, компетентність адміністративно-управлінського-апарату, його політична незалежність.
 - Верховенство закону та рівень корупції

Ключові слова: легітимність, політичні інститути, політична стабільність, політичне насильство, гілки влади, розподіл влади, місцеве самоврядування, політична ефективність, принцип верховенства, закон, корупція.

ТЕМА 7. ПОЛІТИЧНИЙ ПРОЦЕС

План заняття:

1. *Понятійний диктант за основними питаннями теми.*
2. *Індивідуальне тестування.*

3. *Розгорнуте обговорення основних положень теми та питань самостійного вивчення:*

- Поняття, стадії та типи політичного процесу.
- Модернізація політичного процесу та його особливості в Україні.
- Політична участь і політичне функціонування.
- Специфіка та об'єкти політичної діяльності в сучасних умовах.

Ключові слова: політичний процес, модернізація політичного процесу, політичне життя, політична участь, політична дійсність, соціальний процес, режим функціонування, режим протікання політичного процесу, режим занепаду політичного процесу, структура політичного процесу, політичний розвиток, політична стагнація, автономна участь, мобілізована участь, ангажована участь.

ТЕМА 8. ПОЛІТИЧНИЙ МЕНЕДЖМЕНТ ТА ПОЛІТИЧНИЙ МАРКЕТИНГ

План заняття:

1. *Понятійний диктант за основними питаннями теми.*
2. *Індивідуальне тестування.*
3. *Розгорнуте обговорення основних положень теми та питань самостійного вивчення:*
 - Поняття маркетингу. Функції і види політичного маркетингу.
 - Дослідження політичного ринку.
 - Політичне рекламування. Імідж
 - Поняття, функції і види менеджменту. Політичний менеджмент
 - Технологія виборчої кампанії.

Ключові слова: політичний маркетинг, політичний менеджмент, політичний ринок, політичний товар, сегментація ринку, політичний лідер, політична реклама, імідж, негативний імідж, політичні технології, виборча кампанія, меседж, технічні кандидати, маніпулювання.

ТЕМА 9. ПРАКТИЧНИЙ ПОЛІТИЧНИЙ АНАЛІЗ

План заняття:

1. *Понятійний диктант за основними питаннями теми.*
2. *Індивідуальне тестування.*
3. *Розгорнуте обговорення основних положень теми та питань самостійного вивчення:*
 - Політичне управління.
 - Політичний аналіз.
 - Комунікація та ресурси.

Ключові слова: політичне управління, політична ефективність, політичний аналіз, комунікація, політичні ресурси, засоби масової інформації, фактор часу.

**ЧАСТИНА 3.
МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ З ОРГАНІЗАЦІЇ САМОСТІЙНОЇ
РОБОТИ СТУДЕНТІВ**

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ І. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ ПОЛІТИЧНИХ ІНСТИТУТІВ І ПРОЦЕСІВ

ТЕМА 1. ВЛАДА І ГРОМАДЯНСЬКЕ СУСПІЛЬСТВО: ПРОБЛЕМА ВЗАЄМОДІЇ

Методи контролю: усне та письмове опитування, письмове індивідуальне тестування, спостереження за участю в дискусії, оцінювання доповіді.

Завдання для самостійної роботи:

1. *Опрацювати конспект лекцій та рекомендовану літературу для обговорення теоретичних питань теми на практичному занятті.*

2. *Самостійно опрацюйте питання:*

- Влада як явище суспільного життя.
- Сутність політичної влади та її визначення в нормативно-формалістичній, органістичній, суб'єктно-психологічній, індивідуально-соціологічній та марксистській концепціях.
- Складові державної влади: законодавча, виконавча, судова, їх взаємодія.
- Форми та механізми політичної влади: панування, політичне керівництво, управління.
- Поділ форм політичної влади за критерієм головного суб'єкта правління: монархія, тиранія, аристократія, олігархія, демократія.
- Функції механізму політичної влади: інтегративна, регулятивна, мотиваційна, стабілізуюча.

3. *Розв'яжіть тестові завдання.*

1. Під політичною владою розуміють:

- а) типову характеристику індивідуального чи колективного соціального суб'єкта, що фіксує рівень розвитку його політичної свідомості, політичної діяльності та поведінки;
- б) сукупність духовних, емоційних і практичних явищ політичного буття людини і суспільства, що характеризує їхнє відношення до політики і участі в ній;
- в) здатність і можливість здійснювати визначальний вплив на діяльність, поведінку людей та їх об'єднань за допомогою волі, авторитету, права, насильства;
- г) сукупність видів діяльності суб'єктів політичних відносин, що відображають стадії зміни політичної системи.

2. Легітимність влади репрезентує:

- а) добровільне визнання існуючої влади громадянами;
- б) обов'язковість виконання владних рішень;
- в) законність, юридичну правомірність влади;
- г) здатність суб'єкта політики здійснювати вплив у певному напрямку на поведінку індивідів, груп, організацій, об'єднань;
- д) існування загальнодержавного центру прийняття рішень.

3. Владу як досягнення певних цілей і одержання результатів інтерпретує підхід:

- а) структуралістський;
- б) біхевіористський;
- в) телеологічний;
- г) інструменталістський;
- д) реляціоністський.

4. Реляціоністському підходу до пояснення політичної влади властиво розглядати її як:

- а) можливість прийняття рішень, які регулюють розподіл благ у конфліктних ситуаціях;
- б) між особові стосунки, які дають змогу одному індивідові змінювати поведінку іншого;
- в) можливість використання певних засобів впливу.

5. Зв'язки, взаємодії, відносини між структурними елементами влади, її інститутами, цінностями, нормами, соціальний та політичний контроль входять в систему влади як:

- а) суб'єкт влади;
- б) механізм влади;
- в) об'єкт влади.

6. Обов'язковість виконання владних рішень усіма членами суспільства репрезентує такий атрибут політичної влади:

- а) всезагальність;
- б) моноцентричність;
- в) верховенство;
- г) легальність.

7. Форми правління і реалізації влади представлені:

- а) авторитетом;

- б) насильством;
- в) пануванням;
- г) традицією.

8. За М. Вебером для раціонального типу влади притаманна:

- а) віра в надприродну святість влади;
- б) віра в святість традицій і право володарювати тих, хто отримав владу за цією традицією;
- в) віра в законність існуючого порядку, професіоналізм владних структур.

9. Авторитет вважається:

- а) ресурсом влади;
- б) мотивом влади;
- в) об'єктом влади.

10. Ознакою кризи політичної влади є:

- а) вузькість сфери політичного регулювання;
- б) зміцнення легітимності влади;
- в) моноцентризм державної влади;
- г) опора на значний за чисельністю та впливовий середній клас.

4. *Підготуйтеся до письмового опитування.*
5. *Підготуйте доповідь та її презентацію.*

Список рекомендованої літератури

Основна

1. Зеркин З.П. Основы политологии: курс лекций.- Ростов-на-Дону: Феникс, 1997. – 544 с.
2. Політологічний енциклопедичний словник. 2-е вид. – К., 2004.
3. Політологія / За ред. О.І. Семківа. – 2-ге вид. – Львів, 1994..
4. Політологія у запитаннях та відповідях: Навч. посіб. / За заг. ред. К.М. Лемківського. – К., 2003.
5. Політологія. Наука про політику/ Ред. Андрущенко В.П., Горлач Н.І.- К.: 2000.
6. Політологія. Підручник / За заг. ред. І.С. Дзюбка, К.М. Левківського. 2-е вид. – К., 2001.
7. Політологія. Підручник / За заг. ред. проф. Кремень В.Г., проф. Горлача М.Т. – Харків, 2001.

Додаткова

8. Основы политической науки : Учебн. пособие для вузов : В 2 ч. / Под ред. ВЛ. Пугачева. - М., 1995.
9. Рудич Ф.М. Політологія: Підручник. –К.: Либідь, 2004. -480 с.
10. Рябов С.Г. Політологічна теорія держави. – К., 1996.
11. Рябов С.Г., Томенко В.М. Основи теорії політики. – К., 1996.
12. Санистебан Л.С. Основы политической науки. – М., 1992.

ТЕМА 2. РОЗВИТОК ДЕМОКРАТІЇ ТА СТАНОВЛЕННЯ ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА В СУЧАСНІЙ УКРАЇНІ

Методи контролю: усне та письмове опитування, письмове індивідуальне тестування, спостереження за участю в дискусії, оцінювання доповіді.

Завдання для самостійної роботи:

1. *Опрацювати конспект лекцій та рекомендовану літературу для обговорення теоретичних питань теми на практичному занятті.*

2. *Самостійно опрацюйте питання:*

- Проаналізуйте процес становлення і розвитку демократії в сучасній Україні.
- Визначте основні здобутки демократії в Україні в процесі становлення незалежності.
- Які можна назвати прорахунки демократії в Україні сьогодні?
- Які шляхи вирішення проблем називають вітчизняні науковці щодо розвитку демократії в Україні?

3. *Розв'яжіть тестові завдання.*

1. Хто є автором вислову: «людина – істота політична»?

- а) Платон;
- б) Цицерон;
- в) Аристотель;
- г) Ф. Ніцше;
- д) Н. Макіавеллі.

2. Назвіть авторів концепції «суспільного договору»:

- а) Ж.-Ж. Руссо;
- б) Т. Гоббс;

- в) Дж. Локк;
- г) Н. Макіавеллі;
-) Ш.-Л. Монтеск'є.

3. Які об'єкти дослідження є для біхевіористського напрямку в політології вихідними?

- а) політичні інститути;
- б) політична поведінка;
- в) політичні цінності;
- г) процес прийняття рішень;
- д) політичні технології.

4. Якому мислителеві належить наступна фраза: «Дії людей, а особливо государів, яких запитаєш, оцінюють по результату, тому нехай государі намагаються зберегти владу й здобути перемогу. Які би способи для цього не вживалися, їх завжди визнають гідними й схвалють, адже чернь захоплюється видимістю та успіхом...»?

- а) Платону;
- б) Т. Гоббсу;
- в) Н. Макіавеллі;
- г) Ф. Ніцше.

5. Хто є автором даного вислову: «Для того, щоб не було можливості зловживати владою, необхідний такий порядок, за яким різні гілки влади могли б стримувати одна одну»?

- а) Ш.-Л. Монтеск'є;
- б) Т. Гоббс;
- в) Т. Джефферсон;
- г) Ж.-Ж. Руссо.

6. Першими в історії політичної думки ідею розподілу влади висловив:

- а) І.Кант;
- б) Ш.-Л. Монтеск'є;
- в) Аристотель;
- г) Платон;
- д) А.Августин;
- є) М.Вебер.

7. Вкажіть представників світової політичної думки зазначених періодів:

- а) античність;

- б) середньовіччя;
- в) Новий час;
- г) сер. ХІХ – поч. ХХ ст.

- 1) М. Вебер;
- 2) Дж. Локк;
- 3) Арістотель;
- 4) Ф. Аквінський;
- 5) Т. Гоббс;
- 6) Г. Моска;
- 7) К. Маркс;
- 8) Платон;
- 9) О. Конт;
- 10) Ж.-Ж. Руссо;
- 11) В. Парето;
- 12) Аврелій Августин;

8. Що таке політична ідеологія?

- а) система політичних ідей і переконань, що відбивають інтереси, світогляд та ідеали індивідів і соціальних груп;
- б) стійкі, некритичні, емоційно забарвлені образи, уявлення про політичні події, явища і процеси;
- в) вплив індивідів і соціальних груп на політичну систему, її елементи, а також процес прийняття політичних рішень;

9. Згрупуйте запропоновані принципи за ідеологічними течіями:

- 1) лібералізм;
 - 2) консерватизм;
 - 3) соціал-демократія;
- а) свобода підприємництва;
 - б) соціальний захист;
 - в) природна нерівність індивідів;
 - г) правова держава;
 - д) пріоритет релігійних норм і традицій;
 - е) соціальна рівність.

10. Яка з ідеологій особливо наголошує на тому, що людина може змінитися під впливом суспільного середовища?

- а) фашизм;
- б) марксистсько-ленінський соціалізм;

- в) консерватизм;
 1. г) класичний лібералізм.

4. Підготуйтеся до письмового опитування.
 5. Підготуйте доповідь та її презентацію.

Список рекомендованої літератури

Основна

1. Основи політології : Курс лекцій / Відп. ред. Б.П. Кухта. - Львів, 1991.
2. Основи політології: Курс лекцій для студентів вищих учбових закладів. 2-е вид. В 2-х ч. / Ред. кол.: Б.Л. Кухта та ін. – К., 1992.
3. Політична система сучасної України: особливості становлення, тенденції розвитку. – К, 1998.
4. Потульницький В.А. Теорія української політології. – К., 1993.

Додаткова

5. Зеркин З.П. Основы политологии: курс лекций.- Ростов-на-Дону: Феникс, 1997. – 544 с.
6. Політологічний енциклопедичний словник. 2-е вид. – К., 2004.
7. Політологія / За ред. О.І. Семківа. – 2-ге вид. – Львів, 1994..
8. Політологія у запитаннях та відповідях: Навч. посіб. / За заг. ред. К.М. Лемківського. – К., 2003.
9. Політологія. Наука про політику/ Ред. Андрущенко В.П., Горлач Н.І.- К.: 2000.
10. Політологія. Підручник / За заг. ред. І.С. Дзюбка, К.М. Левківського. 2-е вид. – К., 2001.

ТЕМА 3. ПОЛІТИЧНІ СИСТЕМИ

Методи контролю: усне та письмове опитування, письмове індивідуальне тестування, спостереження за участю в дискусії, оцінювання доповіді.

Завдання для самостійної роботи:

1. *Опрацювати конспект лекцій та рекомендовану літературу для обговорення теоретичних питань теми на практичному занятті.*
2. *Самостійно опрацюйте питання:*
 - Дайте визначення поняттю «політична система суспільства».

- Політична система як механізм влади та фактор стабілізації і розвитку суспільного життя.
- Охарактеризуйте характерні риси політичної системи суспільства.
- Охарактеризуйте сучасну типологію політичних систем у політичній науці.
- Назвіть системоутворюючі засади та основні функції політичних систем.
- Які ви знаєте основні фактори ефективності політичної системи?
- Визначте структурні елементи політичної системи, її інституційна, інформаційно-комунікаційна, нормативно-регулятивні складові.

3. *Розв'яжіть тестові завдання.*

1. Структурно-функціональну модель політичної системи розробив:

- а) Д. Істон;
- б) Т. Парсонс;
- в) Г. Алмонд;
- г) К. Дойч.

2. Розподіл політичною системою матеріальних благ, соціальних статусів і привілеїв інститутам, групам та індивідам є виразом її:

- а) регулятивної функції;
- б) екстракційної функції;
- в) дистрибутивної функції;
- г) функції реагування.

3. Основоположником системного підходу до пояснення політичного життя суспільства виступив:

- а) Р. Мертон;
- б) Д. Істон;
- в) Г. Алмонд;
- г) Д. Белл.

3. Ідеологічний компонент політичної системи охоплює:

- а) політичну участь;
- б) політичний конфлікт;
- в) політичну свідомість;
- г) рівень політичних рішень та технологій.

5. Діяльність засобів масової інформації відносять до наступної групи компонентів політичної системи:

- а) соціальних суб'єктів політики;
- б) механізмів політичної комунікації;
- в) політичних інститутів;
- г) політичної культури.

6. Модель, котра відображає характер руху інформації в межах політичної системи, створив:

- а) Т. Парсонс;
- б) Дж. Оруелл;
- в) К. Дойч;
- г) С. Верба.

7. Екстракційна функція політичної системи передбачає:

- а) здобуття ресурсів із природного, зовнішньоекономічного та внутрішнього середовища;
- б) забезпечення набуття людиною політичних знань, переконань і цінностей;
- в) формулювання лозунгів, символів, ідеалів, міфів;
- г) легалізація та нормативізація політичного життя.

8. За характером взаємодії з зовнішнім середовищем виділяють політичні системи:

- а) феодальні і капіталістичні;
- б) традиційні та сучасні;
- в) відкриті і закриті;
- г) тоталітарні й демократичні;
- д) перехідного типу.

9. Для трансформаційних суспільств дослідники вважають характерною таку модель політичної системи:

- а) командну;
- б) перехідну;
- в) змагальну;
- г) соціопримирилу.

10. М. Вебер створив свою типологію політичних систем за критерієм:

- а) легітимності панування;
- б) суспільно-економічної формації;

- в) політичної культури;
г) характеру зв'язків з навколишнім середовищем.

4. *Підготуйтеся до письмового опитування.*
5. *Підготуйте доповідь та її презентацію.*

Список рекомендованої літератури

Основна

1. Основи політології : Курс лекцій / Відп. ред. Б.П. Кухта. - Львів, 1991.
2. Основи політології: Курс лекцій для студентів вищих учбових закладів. 2-е вид. В 2-х ч. / Ред. кол.: Б.Л. Кухта та ін. – К., 1992.
3. Політична система сучасної України: особливості становлення, тенденції розвитку. – К, 1998.
4. Потульницький В.А. Теорія української політології. – К., 1993.

Додаткова

5. Зеркин З.П. Основы политологии: курс лекций.- Ростов-на-Дону: Феникс, 1997. – 544 с.
6. Політологічний енциклопедичний словник. 2-е вид. – К., 2004.
7. Політологія / За ред. О.І. Семківа. – 2-ге вид. – Львів, 1994..
8. Політологія у запитаннях та відповідях: Навч. посіб. / За заг. ред. К.М. Лемківського. – К., 2003.
9. Політологія. Наука про політику/ Ред. Андрущенко В.П., Горлач Н.І.- К.: 2000.

ТЕМА 4. ПОЛІТИЧНИЙ РЕЖИМ

Методи контролю: усне та письмове опитування, письмове індивідуальне тестування, спостереження за участю в дискусії, оцінювання доповіді.

Завдання для самостійної роботи:

1. *Опрацювати конспект лекцій та рекомендовану літературу для обговорення теоретичних питань теми на практичному занятті.*
2. *Самостійно опрацюйте питання:*
 - Дайте визначення поняттю «політичний режим» та зазначте параметри його визначення.
 - Поясніть , що форма політичного (державного) режиму є безпосереднім засобом реалізації державної влади.
 - Порівняйте види політичного режиму: демократичний та недемократичний.
 - Назвіть основні ознаки демократичного режиму.

- Визначте особливості та відмінності авторитарного та тоталітарного режиму.
- Охарактеризуйте сучасну типологію політичного режиму.

3. *Розв'яжіть тестові завдання.*

1. Вчені-політологи встановили, що в державі М. діє демократичний режим. Яка ознака могла би бути названою серед інших як доказ зробленого висновку?

- 1) наявність системи правоохоронних органів;
- 2) суверенітет;
- 3) злагоджена робота державних органів;
- 4) парламентаризм?

2. В державі була заборонена діяльність однієї політичної партії. Яка додаткова інформація дозволить зробити висновок про особливості політичного режиму, що існує в даній державі?

- 1) ступінь монополізації економіки;
- 2) спосіб обрання глави держави;
- 3) цілі даної політичної партії;
- 4) структура законодавчого органу.

3. На виборчій дільниці громадянин К. отримав бюлетень для голосування, у якому стояло всього одне прізвище кандидата в депутати місцевих органів влади від єдиної партії, монополюючої в суспільстві. Який політичний режим існує в даній державі?

- 1) республіканський;
- 2) охлократичний;
- 3) тоталітарний;
- 4) демократичний?

4. В державі М. діє конституція. Згідно з нею законодавча і судова влади підпорядковані виконавчій, на чолі якої стоїть президент. Опорою влади є збройні сили країни, а також церква. Який політичний режим існує в даній державі?

- 1) демократичний;
- 2) олігархічний;
- 3) авторитарний;
- 4) тоталітарний.

5. Експерти-політологи встановили, що в державі Т. реалізується принцип політичного плюралізму. Яка ознака могла би бути названою серед інших як доказ зробленого висновку?

- 1) регулярне проведення виборів на альтернативній, демократичній основі;
- 2) наявність різноманітних соціальних інститутів у суспільстві;
- 3) злагоджена робота державних органів;
- 4) наявність сильного політичного лідера?

6. В державі Н. народ активно ходить на вибори. Політична влада широко використовує примус, засоби масової інформації, що фінансуються з державного бюджету, великими повноваженнями наділена армія, громадяни повинні підтримувати державну ідеологію, що затверджується правлячою партією. Який тип політичного режиму існує в цій державі?

- 1) демократичний;
- 2) анархістський;
- 3) авторитарний;
- 4) націоналістичний.

7. До характеристики політичного режиму відноситься термін:

- 1) унітарна держава;
- 2) федеративна держава;
- 3) республіканська держава;
- 4) демократична держава.

8. До характеристики політичного режиму відноситься термін:

- 1) авторитаризм;
- 2) президентська республіка;
- 3) федерація;
- 4) конституційна монархія.

9. В країні Н. проходять політичні реформи. Журналісти та аналітики оцінюють їх як демократичні. Яке положення проведених реформ могло викликати подібну оцінку фахівців?

- 1) терміни перебування депутатів Законодавчих зборів збільшено з 4 до 5 років;
- 2) замість мажоритарної виборчої системи введена змішана;

3) законодавчо гарантовані рівні права всіх учасників виборчої кампанії, їх доступ до ЗМІ;

4) встановлено 5% виборчого порогу для проходження партій до парламенту?

10. Вищий орган законодавчої влади в державі П. формується виборним шляхом. Яка додаткова інформація дозволить зробити висновок про те, що дана держава характеризується демократичним політичним режимом?

1) вибори парламентарів проводяться виборцями на безальтернативній основі;

2) кандидати у депутати мають рівні умови у представленні своїх програм у засобах масової інформації;

3) в структурі депутатського корпусу заздалегідь виділяється квота на представництво жінок;

4) громадяни мають можливість голосувати за відкріпними талонами і достроково?

4. *Підготуйтеся до письмового опитування.*

5. *Підготуйте доповідь та її презентацію.*

Список рекомендованої літератури

Основна

1. Зеркин З.П. Основы политологии: курс лекций.- Ростов-на-Дону: Феникс, 1997. – 544 с.
2. Політологічний енциклопедичний словник. 2-е вид. – К., 2004.
3. Політологія / За ред. О.І. Семківа. – 2-ге вид. – Львів, 1994..
4. Політологія у запитаннях та відповідях: Навч. посіб. / За заг. ред. К.М. Лемківського. – К., 2003.

Додаткова

1. Основы политической науки : Учебн. пособие для вузов : В 2 ч. / Под ред. ВЛ. Пугачева. - М., 1995.
2. Рудич Ф.М. Політологія: Підручник. –К.: Либідь, 2004. -480 с.
3. Рябов С.Г. Політологічна теорія держави. – К., 1996.
4. Рябов С.Г., Томенко В.М. Основы теории политики. – К., 1996.

ТЕМА 5. ТЕНДЕНЦІЇ ТА ІНСТИТУЦІОНАЛЬНІ ФОРМИ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ, ЇХ ВПЛИВ НА ПРОЦЕСИ В УКРАЇНІ

Методи контролю: усне та письмове опитування, письмове індивідуальне тестування, спостереження за участю в дискусії, оцінювання доповіді.

Завдання для самостійної роботи:

1. *Опрацювати конспект лекцій та рекомендовану літературу для обговорення теоретичних питань теми на практичному занятті.*

2. *Самостійно опрацюйте питання:*

- Визначте сутність світового політичного процесу.
- Які можна виокремити закономірності та тенденції до змін світового політичного процесу?
- Які основні концептуальні ідеологічні засади становлять зміст сучасних політичних процесів?
- Дайте характеристику сучасним радикальним ідеологіям неокомунізму та неофашизму.
- «Демократичний соціалізм» – ідеологія і практика сучасної соціал-демократії.
- Визначте сутність ідеології неоконсерватизму.
- Проаналізуйте концепцію неолібералізму як ідейно політичної доктрини.

3. *Розв'яжіть тестові завдання.*

1. Патріархальну теорію походження держави репрезентує:

- а) Т. Аквінський;
- б) Аристотель;
- в) Р. Філмер;
- г) Дж. Локк;
- д) Л. Гумплович.

2. До зовнішніх функцій держави зараховують:

- а) правотворчу;
- б) соціальну;
- в) оборонну;
- г) правоохоронну.

3. Поняття «держава» нині трактується у значеннях як:

- а) надкласова сила, яка інтегрує усі верстви і класи суспільства;

- б) система організацій, установ, інститутів, які володіють верховною владою на певній території;
- в) всезагальна солідарність на землі, що об'єднує лише їх частину з метою знищення, завоювання та поневолення усіх решта;
- г) правова форма для сукупного життя народу.

4. Марксистська (класова) теорія генези держави представлена:

- а) Є. Тюрінгом;
- б) Ш. Фур'є;
- в) Ф. Енгельсом;
- г) Б. Баурем.

5. Внутрішні функції держави охоплюють:

- а) оборони та національної безпеки;
- б) законодавчу;
- в) соціальної аномії;
- г) лобіювання.

6. Поділ держав на правові та неправові здійснено за критерієм:

- а) формою правління;
- б) формою державного устрою;
- в) рівнем конституціоналізму;
- г) рівнем суверенітету.

7. Форма правління представлена:

- а) унітарною державою;
- б) конституційною монархією;
- в) федерацією;
- г) конфедерацією.

8. Поняття «форма держави» включає:

- а) апарат держави як система органів та установ;
- б) державний устрій, державне правління, політичний режим;
- в) соціально-політичні інститути;
- г) самоврядування індивідів.

4. Підготуйтеся до письмового опитування.

5. Підготуйте доповідь та її презентацію.

Список рекомендованої літератури

Основна

1. Основи політології : Курс лекцій / Відп. ред. Б.П. Кухта. - Львів, 1991.
2. Основи політології: Курс лекцій для студентів вищих учбових закладів. 2-е вид. В 2-х ч. / Ред. кол.: Б.Л. Кухта та ін. – К., 1992.
3. Політична система сучасної України: особливості становлення, тенденції розвитку. – К, 1998.
4. Потульницький В.А. Теорія української політології. – К., 1993.

Додаткова

5. Зеркин З.П. Основы политологии: курс лекций.- Ростов-на-Дону: Феникс, 1997. – 544 с.
6. Політологічний енциклопедичний словник. 2-е вид. – К., 2004.
7. Політологія / За ред. О.І. Семківа. – 2-ге вид. – Львів, 1994..
8. Політологія у запитаннях та відповідях: Навч. посіб. / За заг. ред. К.М. Лемківського. – К., 2003.
9. Політологія. Наука про політику/ Ред. Андрущенко В.П., Горлач Н.І.- К.: 2000.
10. Політологія. Підручник / За заг. ред. І.С. Дзюбка, К.М. Левківського. 2-е вид. – К., 2001.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2. АНАЛІЗ ПОЛІТИЧНИХ ІНСТИТУТІВ І ПРОЦЕСІВ

ТЕМА 6. АНАЛІЗ РІВНЯ СТАБІЛЬНОСТІ ПОЛІТИЧНОЇ СИСТЕМИ В СУЧАСНІЙ УКРАЇНІ

Методи контролю: усне та письмове опитування, письмове індивідуальне тестування, спостереження за участю в дискусії, оцінювання доповіді.

Завдання для самостійної роботи:

1. *Опрацювати конспект лекцій та рекомендовану літературу для обговорення теоретичних питань теми на практичному занятті.*
2. *Самостійно опрацюйте питання:*
 - Визначте фактори стабільності політичної системи в Україні.
 - Які можна виокремити показники рівня стабільності політичної системи в сучасній Україні?
 - Які напрямки підвищення рівня стабільності політичної системи можна прослідкувати в сучасній Україні?
 - Охарактеризуйте методи аналізу рівня стабільності політичної системи.
 - Порівняйте переваги та недоліки використання соціологічного, структурно-

функціонального, історичного методів політичного аналізу.

3. *Розв'яжіть тестові завдання.*

1. Політичний процес охоплює:

- а) форму організації суспільства;
- б) сукупність поглядів, оцінок, установок, які відображають політико-владні відносини;
- в) сукупність дій інституалізованих та неінституалізованих суб'єктів політики, які призводять до розвитку чи занепаду політичної системи суспільства;
- г) систему концептуально оформлених уявлень, поглядів та ідей, які відображають ставлення людей до дійсності;
- д) здатність і можливість здійснювати визначений вплив на діяльність, поведінку людей і їх об'єднань.

2. Логіці політичного процесу не відповідає:

- а) руйнування політичної системи;
- б) відтворення компонентів і ознак політичних систем;
- в) прийняття та виконання керівних й управлінських рішень;
- г) контроль за функціонуванням і напрямом розвитку політичної системи.

3. За характером перебігу політичні процеси класифікують на:

- а) тривалі і короткочасні;
- б) конфронтаційні та консенсуальні;
- в) відкриті й приховані;
- г) еволюційні та революційні.

4. Зміна або набуття якостей і характеристик політичною системою, необхідних для її адаптації до нових умов, здійснюється в режимі політичного процесу:

- а) розвитку;
- б) функціонування;
- в) занепаду.

5. Виділення проблем, збір інформації, розгляд альтернатив втілюється на одному з етапів політичного процесу:

- а) представлення політичних інтересів груп певним інститутам,

що приймають управлінські рішення;

- б) прийняття рішень та формулювання політичної волі;
- в) реалізації політичної волі у формі управлінських рішень.

6. Знаком спрямованості політичного процесу виступає:

- а) суперечність всередині політичної системи;
- б) інтеграція;
- в) занепад.

7. Поділ політичних процесів на внутрішньополітичні та зовнішньополітичні здійснене за критерієм:

- а) природи політичного процесу;
- б) рівнем поширення;
- в) стійкістю взаємозв'язків політичних структур;
- г) середовищем перебігу.

8. Станом перебігу політичного процесу вважається:

- а) модернізація;
- б) модифікація;
- в) компроміс;
- г) трансформація.

9. Форму практичної політичної діяльності відображає:

- а) політична реформа;
- б) пізнавальна діяльність;
- в) прогностична діяльність;
- г) ціннісно орієнтована діяльність.

10. Умовою і формою політичної діяльності вважають:

- а) політичну ідеологію;
- б) політичну культуру;
- в) політичні відносини;
- г) політичну соціалізацію.

4. *Підготуйтеся до письмового опитування.*

5. *Підготуйте доповідь та її презентацію.*

Список рекомендованої літератури

Основна

1. Основи політології : Курс лекцій / Відп. ред. Б.П. Кухта. - Львів, 1991.
2. Основи політології: Курс лекцій для студентів вищих учбових закладів. 2-е вид. В 2-х ч. / Ред. кол.: Б.Л. Кухта та ін. – К., 1992.
3. Політична система сучасної України: особливості становлення, тенденції розвитку. – К, 1998.
4. Потульницький В.А. Теорія української політології. – К., 1993.

Додаткова

1. Зеркин З.П. Основы политологии: курс лекций.- Ростов-на-Дону: Феникс, 1997. – 544 с.
2. Політологічний енциклопедичний словник. 2-е вид. – К., 2004.
3. Політологія / За ред. О.І. Семківа. – 2-ге вид. – Львів, 1994..
4. Політологія у запитаннях та відповідях: Навч. посіб. / За заг. ред. К.М. Лемківського. – К., 2003.
5. Політологія. Наука про політику/ Ред. Андрущенко В.П., Горлач Н.І.- К.: 2000.

ТЕМА 7. ПОЛІТИЧНИЙ ПРОЦЕС

Методи контролю: усне та письмове опитування, письмове індивідуальне тестування, спостереження за участю в дискусії, оцінювання доповіді.

Завдання для самостійної роботи:

1. *Опрацювати конспект лекцій та рекомендовану літературу для обговорення теоретичних питань теми на практичному занятті.*

2. *Самостійно опрацюйте питання:*

- Дайте визначення поняттю політичного процесу.
- Перелічте та розкрийте сутність стадій політичного процесу.
- Охарактеризуйте процес модернізації політичного процесу та його особливостей в Україні.
- Розкрийте сутність та особливості політичної участі та політичного функціонування.
- Визначте специфіку об'єктів політичної діяльності в сучасних умовах.

3. *Розв'яжіть тестові завдання.*

1. Внутрішніми реакціями у політичній поведінці представлені:

а) участь у виборах;

- б) лобіювання;
- в) переконання;
- г) проведення політичних кампаній.

2. Зосередження людини на вирішенні особистих проблем та протиставлення їх суспільно-політичному життю слугує виразом стану політичної діяльності:

- а) політичної пасивності;
- б) політичної активності;
- в) політичного відчуження.

3. Політичні стосунки складаються в рамках:

- а) політичної діяльності;
- б) політичних відносин.

4. Суттєвою рисою політичної діяльності окреслюється:

- а) використання політичної влади як допоміжного засобу досягнення визначених цілей;
- б) розгляд держави та політичних інститутів як тимчасових інструментів досягнення визначених цілей;
- в) зосередження зусиль політичних суб'єктів на спільних проблемах і потребах соціальних спільнот.

5. Поділ політичної діяльності на теоретичну та практичну здійснено за ознакою:

- а) напряму;
- б) суб'єктами політики;
- в) специфікою предмету вияву.

6. До професійного різновиду політичної діяльності зараховують:

- а) виборчу;
- б) партійний менеджмент;
- в) контактуючу;
- г) комунікаційну.

7. Якісно глибокі раптові зміни як ситуація для прийняття рішень виникають в умовах:

- а) тривожного середовища;

- б) спокійно організованого середовища;
- в) збудженого середовища;
- г) спокійного середовища.

8. Поділ центрів рішення на суворо ієрархізовані, ієрархізовані та неієрархічні здійснений за критерієм:

- а) здатності до ризику;
- б) розміром;
- в) внутрішньої структури;
- г) тривалості;
- д) місця в політичній системі;
- е) рівнем прийняття рішень.

4. Підготуйтеся до письмового опитування.
5. Підготуйте доповідь та її презентацію.

Список рекомендованої літератури

Основна

1. Основи політології : Курс лекцій / Відп. ред. Б.П. Кухта. - Львів, 1991.
2. Основи політології: Курс лекцій для студентів вищих учбових закладів. 2-е вид. В 2-х ч. / Ред. кол.: Б.Л. Кухта та ін. – К., 1992.
3. Політична система сучасної України: особливості становлення, тенденції розвитку. – К, 1998.
4. Потульницький В.А. Теорія української політології. – К., 1993.

Додаткова

5. Політологія. Підручник / За наук. ред. А. Колодій. 2-е вид., перероб. та доп. – К., 2003.
6. Політологія. Посібник для студентів вузів / За ред. О.В. Бабкіної, В.Л. Горбатенка. – К, 1998.
7. Політологія: Навч. посібник для вузів / Упорядн. Та ред. М.Сазонова.- Харків: Фоліо, 1998.- 735 с.
8. Політологія: Підручник / За заг. ред. І.С. Дзюбка, К.М. Левківського. – К., 1998.

ТЕМА 8. ПОЛІТИЧНИЙ МЕНЕДЖМЕНТ ТА ПОЛІТИЧНИЙ МАРКЕТИНГ

Методи контролю: усне та письмове опитування, письмове індивідуальне тестування, спостереження за участю в дискусії, оцінювання доповіді.

Завдання для самостійної роботи:

1. *Опрацювати конспект лекцій та рекомендовану літературу для обговорення теоретичних питань теми на практичному занятті.*

2. *Самостійно опрацюйте питання:*

- Дайте визначення політичному менеджменту та проаналізуйте його сутність.
- Які існують типології політичного управління?
- Охарактеризуйте поняття політичного маркетингу та його сутність.
- Які ви знаєте функції політичного маркетингу: назвіть та охарактеризуйте.
- Маркетинг органів державної влади: поясніть це визначення та наведіть приклади.

3. *Розв'яжіть тестові завдання.*

1. Політичний менеджмент виступає як:

- а) наука і мистецтво аналізу тенденцій політичного розвитку та вироблення відповідних рекомендацій для політичного керівництва;
- б) сукупність певних політико-організаційних, інформаційних та інших заходів з метою приведення до влади певного політика;
- в) процес реалізації політичної мети на основі нагромадженої інформації;
- г) сукупність форм, методів та засобів, які використовуються суб'єктами управління для досягнення поставлених цілей.

2. Використання нераціональної аргументації технікою умовлянь передбачає:

- а) використання прагматичних аргументів;
- б) залучення статистичних даних;
- в) посилення на думки більшості громадян;
- г) оперування результатами соціологічних досліджень.

3. До основних функцій політичного менеджменту зараховують:

- а) оцінку спектру політичних орієнтацій виборців;
- б) з'ясування вимог населення до влади;
- в) розроблення сценаріїв та вибору політичних технологій і проведення виборів до органів державної влади;
- г) розробку оцінних та прогнозних моделей політичного попиту та політичної поведінки об'єктів і суб'єктів політики.

4. Політичний менеджмент охоплює систему управління політичною сферою суспільства на основі використання:

- а) правового менеджменту і політичного маркетингу;
- б) владних функцій щодо приватної власності;
- в) інститутів громадянського суспільства.

5. Політичний менеджмент використовує маніпулювання суспільною свідомістю за потреби вплинути на:

- а) формування соціально-правової держави;
- б) суб'єкти, об'єкти політики і впливові кола;
- в) демократизацію політичного життя суспільства.

6. До активних варіантів маніпуляції політичний менеджмент відносить:

- а) насадження стереотипів “правильних” норм і цінностей;
- б) блокування “невигідної” інформації, затримання її або викладення в сприятливому для себе контексті;
- в) використання фрагментарності інформації, що унеможливорює оцінку певної події в повному обсязі, об'єктивно.

7. Політичний менеджмент покликаний розв'язувати наступні специфічні завдання:

- а) створення привабливого образу державної установи, політичної партії, громадської організації, групи тиску;
- б) узгодження інтересів різних соціальних груп та індивідів;
- в) реструктуризацію суспільства, трансформацію його соціальної структури.

8. Зростання інтересу до політичного менеджменту в сучасних умовах обумовлено:

- а) статизацією суспільно-політичного життя;
- б) утвердженням цінностей та принципів правової держави;
- в) зміцненням у суспільстві владної позиції держави.

9. Технології лобіювання як виду політичного менеджменту репрезентують:

- а) пошук шляхів та засобів зменшення політичного протистояння в суспільстві;
- б) здійснення впливу на державних посадових осіб, що приймають управлінські рішення;

- в) залучення у вирішення поставлених завдань своїх політичних союзників та опонентів;
- г) системну організацію передвиборчої кампанії;
- д) створення іміджу політичного діяча.

10. Неформальні групи прихильників підтримки під час організації виборів представлені:

- а) засобами масової інформації;
- б) людьми, що оперативно вивчають громадську думку з метою дослідження динаміки рейтингу популярності кандидата;
- в) представниками творчої та наукової інтелігенції;
- г) психологами.

4. *Підготуйтеся до письмового опитування.*
5. *Підготуйте доповідь та її презентацію.*

Список рекомендованої літератури

Основна

1. Зеркин З.П. Основы политологии: курс лекций.- Ростов-на-Дону: Феникс, 1997. – 544 с.
2. Політологічний енциклопедичний словник. 2-е вид. – К., 2004.
3. Політологія / За ред. О.І. Семківа. – 2-ге вид. – Львів, 1994..
4. Політологія у запитаннях та відповідях: Навч. посіб. / За заг. ред. К.М. Лемківського. – К., 2003.

Додаткова

1. Основы политической науки : Учебн. пособие для вузов : В 2 ч. / Под ред. ВЛ. Пугачева. - М., 1995.
2. Рудич Ф.М. Політологія: Підручник. –К.: Либідь, 2004. -480 с.
3. Рябов С.Г. Політологічна теорія держави. – К., 1996.
4. Рябов С.Г., Томенко В.М. Основы теории политики. – К., 1996.

ТЕМА 9. ПРАКТИЧНИЙ ПОЛІТИЧНИЙ АНАЛІЗ

Методи контролю: усне та письмове опитування, письмове індивідуальне тестування, спостереження за участю в дискусії, оцінювання доповіді.

Завдання для самостійної роботи:

1. *Опрацювати конспект лекцій та рекомендовану літературу для обговорення теоретичних питань теми на практичному занятті.*

2. *Самостійно опрацюйте питання:*

- Охарактеризуйте методологічні підходи до прикладного політичного аналізу та порівняйте їх: клієнт-проблемно-орієнтований підхід; гетерогенність концептуально-методологічної бази; інструментальний мультипліцизм; поєднання-емпіричного і нормативного підходів.
- Назвіть та визначте сутність методики практичного політичного аналізу (трендовий, ситуаційний).
- Розкрийте послідовність комбінації методів і процедур для вирішення конкретної задачі, визначення послідовності та їх використання.
- Визначте зміст методів збору, переробки, і виробництва політичної релятивної інформації.

3. *Розв'яжіть тестові завдання.*

1. Для сучасних міжнародних відносин властивий стрижневий елемент:

- а) економічні відносини;
- б) військове співробітництво;
- в) політичні відносини;
- г) релігійні відносини.

2. Під міжнародними відносинами у політичній науці розуміють:

- а) практичне втілення державою основних принципів міжнародної політики з метою реалізації національних інтересів;
- б) діяльність та взаємодія держав на міжнародній арені;
- в) систему зв'язків між державами та іншими суб'єктами, що діють на світовій арені;
- г) політичну діяльність суб'єктів міжнародного права.

3. Стан міжнародних відносин представляють:

- а) співробітництво;
- б) міжпартійні відносини;
- в) регіональний характер відносин;
- г) ідеологічні відносини.

4. Думку про необхідність взаємного захисту народами одне одного від агресії вперше запропонував:

- а) Дж. Локк;
- б) І. Кант;

- в) *Т. Гоббс*;
- г) *Г. Гроцій*.

5. Структура міжнародної політики складає:

- а) міждержавні відносини і діяльність міждержавних суб'єктів;
- б) сукупність юридичних норм, що регулюють відносини між державними та іншими суб'єктами міжнародного спілкування;
- в) замкнені військово-політичні блоки і військові коаліції.

6. Основні види міжнародних політичних відносин охоплюють:

- а) пасивні;
- б) воєнно-стратегічні;
- в) агресивні;
- г) активні.

7. Для міжнародних відносин притаманні особливості:

- а) невідкладного характеру;
- б) централізованої спрямованості;
- в) відсутності власного інституціонального забезпечення.

8. У більшості сучасних західноєвропейських наукових досліджень (до середини 80-х рр.) підходи до трактувань міжнародної політики зводились до:

- а) інструментального;
- б) модерністського;
- в) структурно-функціонального.

9. Найбільш актуальною і найважливішою в цільових пріоритетах сучасної міжнародної політики є:

- а) участь у міжнародному поділі праці та пов'язаний з ним обмін матеріальними і духовними цінностями;
- б) ідея "глобального гуманізму";
- в) спільне вирішення глобальних проблем і забезпечення глобальної _____ безпеки;
- г) розвиток культурних взаємин і сприяння культурному взаємозбагаченню.

10. Активній формі міжнародної політики властиві:

- а) енергійність, націленість на захист досягнутого балансу між внутрішньою та зовнішньою політикою;
- б) пошук рівноваги між зовнішньою та внутрішньою політикою;
- в) постановка експансійних цілей, втручання у внутрішню та зовнішню політику інших держав;
- г) відмова від частини суверенітету на користь інших держав.

- 4. *Підготуйтеся до письмового опитування.*
- 5. *Підготуйте доповідь та її презентацію.*

Список рекомендованої літератури

Основна

- 1. Політологія. Посібник для студентів вузів / За ред. О.В. Бабкіної, В.Л. Горбатенка. – К, 1998.
- 2. Політологія: Навч. посібник для вузів / Упорядн. та ред. М.Сазонова.- Харків: Фоліо, 1998.- 735 с.
- 3. Політологія: Підручник / За заг. ред. І.С. Дзюбка, К.М. Левківського. – К., 1998.

Додаткова

- 1. Основы политической науки : Учебн. пособие для вузов : В 2 ч. / Под ред. ВЛ. Пугачева. - М., 1995.
- 2. Рудич Ф.М. Політологія: Підручник. –К.: Либідь, 2004. -480 с.
- 3. Рябов С.Г. Політологічна теорія держави. – К., 1996.
- 4. Рябов С.Г., Томенко В.М. Основи теорії політики. – К., 1996.
- 5. Санистебан Л.С. Основы политической науки. – М., 1992.

Навчальне видання

Власенко Юліана Костянтинівна

Кафедра гуманітарних і правових дисциплін

ПОЛІТИЧНІ ІНСТИТУТИ ТА ПРОЦЕСИ

Методичні рекомендації для вивчення дисципліни

Формат 60×84/8. Ум. др. арк. 2,75.

Донецький національний університет економіки і торгівлі
імені Михайла Туган-Барановського
50042, Дніпропетровська обл.,
м. Кривий Ріг, вул. Трамвайна, 13.
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 4929 від 07.07.2015 р.